

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Γ΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Γεια σου χαρά σου, Βενετιά!»

ΕΙΡΗΝΗ ΤΖΟΒΛΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Γεια σου χαρά σου, Βενετιά!

Δημιουργός

Ειρήνη Τζοβλά

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

(Προτεινόμενη) Τάξη

Γ΄ Δημοτικού

Χρονολογία

Ιούνιος 2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού», τεύχος γ΄, ενότητα 3.1: *Ήτανε μια φορά*

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

5+ ώρες

Χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων.

Εικονικός χώρος: ιστολόγιο τάξης.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή αφορούν στην ευχέρεια χρήσης του διαδικτύου και του χώρου του ιστολογίου και στην εξοικείωση με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Επειδή το σενάριο εμπλέκει σειρά ιστότοπων,

απαιτείται η διενέργεια ελέγχου τους τόσο ως προς το υλικό που περιέχουν και την καταλληλότητα του περιεχόμενου τους για μαθητές Δημοτικού, όσο και ως προς την ενεργή ανταπόκρισή τους. Ακόμη, προϋπόθεση αποτελεί η υιοθέτηση διδακτικών πρακτικών που προάγουν τη διερευνητική – ανακαλυπτική μάθηση, την κριτική ματιά στις πληροφορίες και την ανάπτυξη εκείνων των δεξιοτήτων που θα διαμορφώσουν διαφορετικές ταυτότητες μαθητών.

Τέλος, οι προϋποθέσεις που αφορούν την υλικοτεχνική υποδομή της σχολικής μονάδας συνίστανται σε εργαστήριο πληροφορικής με ικανοποιητικό αριθμό Η/Υ, οι οποίοι μπορούν να εξυπηρετήσουν τον αριθμό των ομάδων και έχουν εγκατεστημένα τα προγράμματα που απαιτεί η εφαρμογή του σεναρίου, και σε αίθουσα προβολών ή ύπαρξη φορητού Η/Υ με βιντεοπροβολέα, ώστε κατά την παρουσίαση των εργασιών των ομάδων να επιτυγχάνεται το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο αφορμάται από το περιεχόμενο του τραγουδιού «Γεια σου χαρά σου, Βενετιά!» και από τις εργασίες του Τετραδίου Εργασιών που αναφέρονται στο σχηματοποίημα. Λειτουργεί ως επέκταση των δραστηριοτήτων του βιβλίου και στοχεύει να φέρει τους μαθητές σε επαφή με τον ποιητή της «Αμοργού» Ν. Γκάτσο και τη μελοποιημένη ποίησή του, να τους εξοικειώσει με την αναζήτηση τόπων σε διαδικτυακή εφαρμογή και τη χάραξη πορείας και να τους γνωρίσει το κειμενικό είδος του σχηματοποίηματος, στην ψηφιακή αλλά και συμβατική δημιουργία του

οποίου στοχεύει να τους εμπλέξει. Τέλος, το σενάριο αποσκοπεί στην αναγνωστική, ποιητική και μελοποιημένη απόλαυση του ποιητικού λόγου.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η διδασκαλία της ποίησης στο Δημοτικό στοχεύει στην εξοικείωση των μαθητών αρχικά με τον ρυθμό και με τα παιχνίδια της γλώσσας και σε ένα δεύτερο επίπεδο, σταδιακά, στην εξοικείωση με την καταγραφή σκέψεων και συμπεκνωμένων συναισθημάτων. Μέσα από τη μελοποιημένη ποίηση, όπως αυτή παρουσιάζεται στα σχολικά εγχειρίδια, «τα παιδιά γνωρίζουν μian άλλη ποίηση, την ποίηση των τραγουδιών, που ασυνείδητα διαμορφώνει, σε μεγάλο βαθμό, τη δική τους αντίληψη και τα δικά τους κριτήρια για την ποιητικότητα» (Καπλάνη 2000: 236).

Χρησιμοποιώντας ως γέφυρα αυτού του είδους την ποίηση, πρόθεση του σεναρίου είναι να κατανοήσουν οι μαθητές την πολυμορφία του στιχουργικού/ποιητικού λόγου και να τον απολαύσουν καθώς «είναι πολύ χρήσιμο να κατανοήσουν πως τα τραγούδια έχουν έναν πομπό, τον συνθέτη και στιχουργό/ποιητή τους, έναν διάυλο, τη φωνή του τραγουδιστή, ένα μήνυμα, το περιεχόμενό τους δηλαδή, που είναι πολύσημο και, που πολλές φορές, αποκωδικοποιείται με τρόπο καθαρά βιωματικό και, τέλος, τους αποδέκτες τους, δηλαδή εμάς όλους» (Ζωγραφάκη & Χοντολίδου 2007: 33).

Μέσα από την ακρόαση μελοποιημένων ποιημάτων, την ανάγνωση της «Αμοργού» και τη γνωριμία με τον ποιητή Ν. Γκάτσο, το σενάριο στοχεύει να ωθήσει τους μαθητές να γράψουν τα δικά τους ποιήματα με τη μορφή σχηματοποιήματος, φέρνοντάς τους σε επαφή με κάποια βασικά στοιχεία της ποιητικής γραφής (στίχος, ρυθμός, μέτρο κλπ.). Επειδή τα παιδιά αποφεύγουν να δείχνουν τα ποιήματά τους, το σχηματοποίημα τους απελευθερώνει από την όποια συστολή μπορεί να έχουν και τους διευκολύνει να «εκτεθούν».

Στο πλαίσιο αυτό, λοιπόν, στο παρόν σενάριο οι μαθητές θα ασκηθούν στην εργασία σε ομάδες και στην ανακαλυπτική και συνεργατική μάθηση. Η προσέγγιση

του σεναρίου θα προσπαθήσει να αναδείξει τη σημασία της μελοποιημένης ποίησης στη γλωσσική διδασκαλία και να συμπεριλάβει δραστηριότητες κριτικού γραμματισμού. Το μοντέλο διδασκαλίας ακολουθεί τη διδακτική αρχή της εξατομικευμένης υποστήριξης και φθίνουσας καθοδήγησης (fading scaffolding), που απορρέει από τη θεωρία του Vygotsky (Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης) (Vygotsky 1993).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές επιδιώκεται:

- να καλλιεργήσουν την αγάπη για την ποίηση και το τραγούδι
- να έρθουν σε επαφή με τις δημιουργίες του Ν. Γκάτσου
- να γνωρίσουν διάφορα λιμάνια της Μεσογείου
- να εξοικειωθούν με την έννοια της πορείας πλοίου
- να μάθουν να εκτιμούν θαλάσσιες αποστάσεις
- να γνωρίσουν τη μονάδα μέτρησης των θαλάσσιων αποστάσεων

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές επιδιώκεται:

- να έρθουν σε επαφή με τη μουσικότητα της ποίησης
- να αναγνωρίσουν τα βασικά στοιχεία του ποιητικού λόγου (ρυθμός, σημεία στίξης, ομοιοκαταληξία κλπ.)
- να κατανοήσουν τη σχέση τραγουδιού - ποιήματος
- να γνωρίσουν το κειμενικό είδος του σχηματοποιήματος, τα δομικά του στοιχεία, και να εμπλακούν στη συγγραφή του, για να εκφράσουν προσωπικά βιώματα, σκέψεις και συναισθήματα
- να έρθουν σε επαφή με την πολυσημία του ποιητικού λόγου
- να γνωρίσουν τη μεταφορική χρήση της γλώσσας
- να επισημάνουν τις διαφορές των σχηματοποιημάτων με τα άλλα ποιήματα

- να δημιουργούν προσχέδια εργασίας και στη συνέχεια να τα αξιοποιούν για τη δημιουργία τελικής παρουσίασης
- να αναπτύξουν επιχειρηματολογικό λόγο και να βελτιώσουν τις αδυναμίες τους
- να υιοθετήσουν κριτική στάση απέναντι στην παραγωγή των πολυτροπικών κειμένων των άλλων

Γραμματισμοί

- να μπορούν να επεξεργάζονται στοιχειωδώς φακέλους και αρχεία εγγράφων σε Η/Υ
- να χρησιμοποιήσουν διαδικτυακά εργαλεία για να χαράξουν πορείες
- να αναζητήσουν συγκεκριμένα τραγούδια σε ψηφιακές μουσικές βιβλιοθήκες
- να μπορούν να εκτυπώνουν
- να μάθουν να χρησιμοποιούν εργαλεία για την ψηφιακή παραγωγή σχηματοποιημάτων
- να αποκτήσουν ευχέρεια πρόσβασης στις πληροφορίες που παρέχονται μέσω του διαδικτύου και των πολυμέσων
- να μάθουν να αναζητούν, να βρίσκουν και να περιηγούνται σε ιστότοπο
- να δημιουργήσουν κείμενο σε πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου να εισάγουν φωτογραφία σε κείμενο
- να μεγεθύνουν και να μικραίνουν φωτογραφία
- να γνωρίσουν την ανάρτηση σε ιστολόγιο
- να κατανοήσουν ότι πρέπει να παραθέτουν τις πηγές των πληροφοριών που χρησιμοποιούν και να σέβονται την πνευματική ιδιοκτησία των άλλων
- να γνωρίσουν τον τρόπο δημιουργίας υπερσυνδέσμων και τη λογική τους

Διδακτικές πρακτικές

Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

Εργασία στην ολομέλεια

Ανακαλυπτική – Συνεργατική Μάθηση

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφετηρία του σεναρίου μπορούν να αποτελέσουν το ποίημα «[Γεια σου χαρά σου, Βενετιά!](#)» («Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού», γ΄ τεύχος, σ.23), οι εργασίες του Τετραδίου Εργασιών («Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού – Τ.Ε.», β΄ τεύχος, σ. 45-46) και οι επισκέψεις σε μαθητικά ιστολόγια που περιέχουν συναφείς με το θέμα εργασίες μαθητών.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η πολλαπλή ανάγνωση του ποιητικού λόγου, η αναγωγή των μαθητών σε μαθητές δημιουργούς-αναγνώστες, η χρήση του διαδικτύου ως πηγή αναζήτησης πληροφοριών, η κριτική προσέγγιση των πληροφοριών καθώς και η παραγωγή νέων κειμενικών ειδών περιέχονται στους στόχους των Νέων Προγραμμάτων Σπουδών του μαθήματος της Γλώσσας.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ θα συνδράμουν στη μάθηση μέσα από την αναζήτηση πληροφορικού υλικού, το οποίο θα συμπληρώσει την ψηφιακή χάραξη της πορείας που ακολουθεί το πλοίο του ποιήματος, τη χρήση διαδικτυακής εφαρμογής για τη χάραξη της πορείας του πλοίου, την εκτίμηση των αποστάσεων με τη χρήση διαδικτυακού εργαλείου, την αναζήτηση μελοποιημένων ποιημάτων του Ν. Γκάτσου, της βιογραφίας και του ποιητικού του έργου, τη σύνδεση με ιστοσελίδες που περιέχουν σχηματοποιήματα και τη χρήση λογισμικού δημιουργίας ψηφιακού σχηματοποιημένου. Επίσης, οι ΤΠΕ θα συνεισφέρουν στο σενάριο και μέσα από τη δυνατότητα που παρέχουν για τη δημοσιοποίηση και ανάρτηση εργασιών σε ιστολόγιο ή/και ιστοσελίδα. Μέσα από την παραπάνω ενασχόληση οι μαθητές θα κατακτήσουν νέους γραμματισμούς και θα μνηθούν στον κριτικό γραμματισμό.

Κείμενα

Από το βιβλίο μαθητή «Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού»

«Γεια σου χαρά σου Βενετιά», Νίκος Γκάτσος, *Όλα τα τραγούδια*, εκδ. Πατάκη

Εφαρμογές (στο διαδίκτυο)

www.googleearth.com

http://www.imagechef.com/ic/word_mosaic

<http://www.tagxedo.com/app.html>

Τραγούδια

«Γεια σου χαρά σου Βενετιά», από τον δίσκο *Αξέχαστες επιτυχίες*, στίχοι: Νίκος Γκάτσος, μουσική: Νίκος Ξυλούρης, 1983.

Ιστοσελίδες

«Βιογραφία του Ν. Γκάτσου» από την ιστοσελίδα <http://arcadia.ceid.upatras.gr/>
«Αμοργός», ποιητικής συλλογή του Ν. Γκάτσου από το [Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού](http://www.stixoi.info)

«Νίκος Γκάτσος – 20 χρόνια από την Αμοργό», άρθρο στην ιστοσελίδα <http://www.theinsider.gr/> (ανάρτηση 8 Δεκεμβρίου 2012)

«Το όνομά του Νίκος Γκάτσος», άρθρο στην ιστοσελίδα <http://www.paidevo.gr/> (ανάρτηση 23 Δεκεμβρίου 2010)

«Calligrammes – Καλλιγράμματα», πληροφορίες για τα σχηματοποιήματα από το ιστολόγιο <http://arcadia-ken.blogspot.gr/> (ανάρτηση 16 Οκτωβρίου 2011)

«Σχηματική ποίηση», πληροφορίες για τα σχηματοποιήματα από το ιστολόγιο <http://estamou.blogspot.gr/> (ανάρτηση 21 Ιουλίου 2009)

«Σχηματοποιήματα», εργασίες μαθητών από το 7^ο Δημοτικό Σχολείο Χαϊδαρίου (ανάρτηση 27/3/2012)

«Δημιουργίες τάξης 2007-2008 – Φτιάχνουμε σχηματοποιήματα», εργασίες μαθητών από το Δημοτικό Σχολείο Πολυδενδρίου www.youtube.com

<http://www.stixoi.info>

<http://www.wikipedia.gr>

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^η+ ώρα-Ολομέλεια

Κατά την ώρα αυτή οι μαθητές, αφού διαβάσουν δυνατά και με σωστό επιτονισμό λόγου (ρυθμός, σημεία στίξης, ομοιοκαταληξία κλπ.) το ποίημα, συνδέονται στο [YouTube](#), για να το ακούσουν και μελοποιημένο. Γίνεται συζήτηση για τη μελοποιημένη ποίηση και την προσφορά της, για τη διαφορά ακρόασης του μελοποιημένου ποιήματος και της απαγγελίας του, για τις εικόνες που δημιουργεί το ποίημα. Επίσης, γίνεται αναφορά συναισθημάτων και εμπειριών, εξηγείται στους μαθητές ότι η μελοποίηση είναι μία άλλη «ανάγνωση» του ποιήματος και, τέλος, οι μαθητές τραγουδούν το τραγούδι είτε παράλληλα με την ακρόασή του είτε μόνοι τους.

Ακολουθεί συζήτηση για τον δημιουργό του ποιήματος Ν. Γκάτσο και οι μαθητές διαβάζουν τη βιογραφία του ποιητή από μια [ιστοσελίδα](#) ενώ επισκέπτονται το [Σπουδαστήριο του Νέου Ελληνισμού](#), για να γνωρίσουν τη μοναδική ποιητική συλλογή του Γκάτσο «Αμοργός» και να ακούσουν ένα μικρό απόσπασμα το οποίο απαγγέλλει ο ηθοποιός Π. Φυσσούν. Επειδή οι μικροί μαθητές είναι δύσκολο να κατανοήσουν τα ποιήματα της συλλογής, ο εκπαιδευτικός δεν προχωρά λεπτομερώς στην ποιητική ανάλυσή της. Στο σημείο αυτό επισημαίνει ότι η «Αμοργός» αποτελεί τη μοναδική συλλογή του ποιητή και αποσαφηνίζει στους μαθητές ότι ο τίτλος της συλλογής δεν αναφέρεται στο νησί, αλλά σε εργαλείο αρμέγματος (αρμεχτήρι). Στόχος είναι οι μαθητές να έχουν μια πρώτη επαφή με τη συλλογή, να απολαύσουν την ανάγνωση αποσπασμάτων που ο εκπαιδευτικός θα επιλέξει, και την απαγγελία του ηθοποιού. Στη συνέχεια, μέσα από τις πληροφορίες που αντλούν από το διαδίκτυο («[Νίκος Γκάτσος – 20 Χρόνια χωρίς την Αμοργό](#)» και «[Το όνομά του Νίκος Γκάτσος](#)») μαθαίνουν περισσότερες πληροφορίες για την «Αμοργό» και έρχονται σε επαφή με γνωστά τραγούδια των οποίων τους στίχους έχει γράψει ο Γκάτσος και έχει μελοποιήσει ο Χατζηδάκις με στόχο να συνδέσουν τη συλλογή με τον ποιητή και τα τραγούδια με τους δημιουργούς τους.

2^η+ ώρα – Ομάδες

Κατά την ώρα αυτή οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες 4-5 ατόμων μεικτής ικανότητας. Η κάθε ομάδα υπογραμμίζει στο ποίημα τα λιμάνια από τα οποία περνά ο ποιητής, ενεργοποιεί στον υπολογιστή της την εφαρμογή www.googleearth.com, η οποία βρίσκεται εγκατεστημένη σε αυτόν, και χαράζει την πορεία του πλοίου (βλ. [Φύλλο Εργασίας 1](#)). Στόχος είναι να κατανοήσουν οι μαθητές την έννοια της πορείας, να αξιολογήσουν την απόσταση και να μάθουν τη μονάδα μέτρησης που χρησιμοποιείται στα θαλάσσια ταξίδια. Ακολουθώντας, η κάθε ομάδα αναζητά στη [Βικιπαίδεια](#) πληροφορίες για την ιστορία κάθε λιμανιού, επιλέγει τις σημαντικότερες από αυτές και δημιουργεί στο πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου ένα κείμενο 7-10 περίπου γραμμών με τις σημαντικότερες πληροφορίες κατά την κρίση της ομάδας, χωρίς να παραλείψει να αναφέρει την πηγή της κάθε πληροφορίας και να εισαγάγει 2-3 εικόνες (βλ. [Φύλλο Εργασίας 2](#)). Στόχος μας είναι αφενός οι μαθητές να επιλέξουν κριτικά μικρό αριθμό πληροφοριών από την ιστορία κάθε τόπου (γι αυτό και ζητούμε κείμενο 7-10 περίπου γραμμών) από τον τεράστιο όγκο που το διαδίκτυο προσφέρει και αφετέρου να δημιουργήσουμε σωστούς και υπεύθυνους χρήστες του διαδικτύου, οι οποίοι από αυτή την ηλικία μαθαίνουν να σέβονται την πνευματική ιδιοκτησία και εξασκούνται στην παράθεση πηγών.

Στη συνέχεια, οι μαθητές αντιγράφουν [το ηλεκτρονικό αρχείο](#) του ποιήματος σε νέο αρχείο με τη μέθοδο της αντιγραφής – επικόλλησης και η κάθε ομάδα δημιουργεί υπερσύνδεσμο προς το δικό τους αρχείο εγγράφου με τις πληροφορίες που έχει συλλέξει για τα λιμάνια. Έτσι, αξιοποιείται η λογική του υπερσυνδέσμου και οι μαθητές μαθαίνουν πώς αυτός λειτουργεί. Στο αρχείο εγγράφου οι μαθητές ενσωματώνουν ως εικόνα και την πορεία του πλοίου με τις καταμετρημένες αποστάσεις, ώστε να κατανοήσουν την αίσθηση του χώρου μέσα από έναν γεωγραφικό χάρτη. Το τελικό προϊόν της κάθε ομάδας παρουσιάζεται στην ολομέλεια από τον εκπρόσωπο που η κάθε ομάδα έχει ορίσει και γίνεται σύγκριση των πληροφοριών που η κάθε ομάδα έχει συμπεριλάβει στο κείμενο που έχει δημιουργήσει. Επίσης, το τελικό προϊόν εκτυπώνεται και αναρτάται στον πίνακα

ανακοινώσεων της τάξης. Αυτό περιλαμβάνει το ποίημα, τις πληροφορίες για τα λιμάνια και τον χάρτη και κάθε ομάδα ενώνει με κλωστές τα τέσσερα λιμάνια του χάρτη με το δικό τους κείμενο. Έτσι, τους δίνεται η δυνατότητα να σχηματοποιήσουν τον υπερσύνδεσμο. Εναλλακτικά οι εργασίες αναρτώνται στο ιστολόγιο της τάξης ή/και την ιστοσελίδα του σχολείου. Τέλος, ψηφίζουμε την καλύτερη παρουσίαση ως προς την πληρότητά της, για να εκπροσωπήσει την τάξη μας στην εκδήλωση του σχολείου.

3^η ώρα – Ομάδες

Στη συνέχεια κάθε ομάδα συνδέεται στο [YouTube](https://www.youtube.com) ή στην ιστοσελίδα <http://www.stixoi.info/με> σκοπό να αναζητήσει μελοποιημένα ποιήματα του Ν. Γκάτσου. Από το πλήθος των τραγουδιών που δίνει η αναζήτηση «Ν. Γκάτσος», η κάθε ομάδα καλείται να διαλέξει ένα τραγούδι που της αρέσει, να το ακούσει και να γράψει στον κειμενογράφο τα λόγια του και τους συντελεστές του (σε ποια δισκογραφική συλλογή ανήκει, στιχουργό, συνθέτη, τραγουδιστή) και, αν θέλει, να το εικονογραφήσει είτε σε κάποιο λογισμικό ζωγραφικής είτε στο χαρτί. Ο εκπαιδευτικός στο σημείο αυτό εξηγεί ότι και η ζωγραφική είναι μία άλλη «ανάγνωση» του ποιήματος. Τέλος, η κάθε ομάδα παρουσιάζει στην ολομέλεια το τραγούδι που έχει επιλέξει, το διαβάζει με σωστό επιτονισμό, αναφέρει τους συντελεστές και παρουσιάζει τη ζωγραφική απεικόνισή του. Στόχος της δραστηριότητας είναι η γνωριμία με το έργο του ποιητή, η αντίληψη της πολλαπλής ανάγνωσης ενός ποιήματος, η σημαντικότητα της αναφοράς όλων των συντελεστών ενός δημιουργήματος, όπως επίσης και η ανάπτυξη ικανοτήτων παρουσίασης και υποστήριξης της δουλειάς τους από τους ίδιους τους μαθητές. Όλες οι δουλειές των μαθητών αναρτώνται στο ιστολόγιο της τάξης ή/και την ιστοσελίδα του σχολείου, εκτυπώνονται και δημιουργείται με αυτές η ανθολογία του ποιητή, η οποία παίρνει μέρος στον διαγωνισμό-αφιέρωμα της δημοτικής βιβλιοθήκης ([Φύλλο εργασίας 3](#)).

4^η, 5^η ώρα – Ολομέλεια

Στο δίωρο αυτό οι μαθητές καλούνται να εκτελέσουν την εργασία 4 του Τετραδίου Εργασιών (τεύχος β', σ. 46) και να την επεκτείνουν. Στο πλαίσιο αυτό, ενημερώνονται για τη δομή του σχηματοποιήματος από δύο ιστοσελίδες [εδώ](#) κι [εδώ](#) και παρακολουθούν τις σχετικές δουλειές άλλων μαθητών [εδώ](#) κι [εδώ](#). Στη συνέχεια, καλούνται να σχεδιάσουν ένα δικό τους σχηματοποίηση είτε στο χαρτί είτε στις εφαρμογές [WordMosaic](#) ή [Tagxedo](#) ή είτε και στα δύο. Στόχος είναι οι μαθητές να αυτοσχεδιάσουν, να εκφράσουν το συναίσθημα και τις εμπειρίες τους στις δημιουργίες τους και να επιλέξουν όποιο τρόπο θέλουν για να εκφραστούν ([Φύλλο εργασίας 4](#)). Στο τέλος, δημιουργείται με όλες τις εργασίες ένα λεύκωμα, παρουσιάζεται στην ολομέλεια της τάξης ή/και του σχολείου, αναρτάται στο ιστολόγιο της τάξης ή/και την ιστοσελίδα του σχολείου, εκτυπώνεται και αποτελεί μέρος της βιβλιοθήκης της τάξης.

Η αξιολόγηση των μαθητών θα κινηθεί στους άξονες της συμμετοχής στις ομαδικές εργασίες και της συμβολής στη γενικότερη δουλειά της ομάδας τους, στην πληρότητα των αρχείων εγγράφου που θα δημιουργήσουν, στον τρόπο παρουσίασης στην ολομέλεια, στη διάθεση να δημιουργήσουν το σχηματοποίηση, στην ικανότητα να εντοπίζουν τα χαρακτηριστικά του σχηματοποιήματος και, τέλος, στην ανάπτυξη του προφορικού και επιχειρηματολογικού τους λόγου.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στο αφιέρωμα που ετοιμάζει το σχολείο μας για τον Ν. Γκάτσο, η τάξη μας θα συμμετάσχει με την παρουσίαση του ποιήματός του «Γεια σου χαρά σου, Βενετιά!». Καλούμαστε λοιπόν να δημιουργήσουμε μια παρουσίαση γι αυτό. Η καλύτερη παρουσίαση θα εκπροσωπήσει την τάξη μας.

1^ο φύλλο εργασίας - Κοινό για όλες τις ομάδες

1. Ενεργοποιούμε την εφαρμογή www.googleearth.com, που βρίσκεται εγκατεστημένη στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή μας.
2. Στο πεδίο της αναζήτησης πληκτρολογούμε «Βενετία, Ιταλία» και ξεκινούμε την αναζήτηση. Όταν σταματήσει η περιήγηση, επιλέγουμε από τη γραμμή εργαλείων το σήμα της πινέζας και στον πίνακα που εμφανίζεται γράφουμε το όνομα «Βενετία- Ιταλία» και το προσθέτουμε στα «Μέρη μου».
3. Ακολουθούμε την ίδια διαδικασία και αποθηκεύουμε στα «Μέρη μου» τα Κύθηρα, τη Μονεμβασιά και την Κρήτη.
4. Από τη γραμμή εργαλείων επιλέγουμε τον χάρακα και στον πίνακα που εμφανίζεται επιλέγουμε ως μονάδα μέτρησης ναυτικά μίλια. Χαράζουμε και μετράμε την απόσταση από τη Βενετία μέχρι τα Κύθηρα. Αποθηκεύουμε. Ακολουθούμε την ίδια διαδικασία για την απόσταση Κύθηρα – Μονεμβασιά και Μονεμβασιά – Κρήτη. Αποθηκεύουμε.
5. Σχολιάζουμε με τα μέλη της ομάδας μας τη διαδρομή του πλοίου του ποιήματος και τις αποστάσεις που αυτό διένυσε και αποτυπώνουμε την πορεία του σε εικόνα.

2^ο φύλλο εργασίας- Κοινό για όλες τις ομάδες

1. Ενεργοποιούμε την ιστοσελίδα <http://www.wikipedia.gr>, αναζητούμε πληροφορίες για την ιστορία των τεσσάρων λιμανιών που επισκέπτεται το πλοίο και με τις πληροφορίες που συλλέγουμε γράφουμε στο Πρόγραμμα Επεξεργασίας Κειμένου ένα μικρό κείμενο 7-10 σειρές για κάθε λιμάνι και προσθέτουμε 1-3 φωτογραφίες του τόπου. Ενσωματώνουμε τον χάρτη του φύλλου εργασίας 1 στο παραπάνω υλικό.

Προσοχή: Επιλέγουμε κάποιες από τις πληροφορίες που αναφέρονται μόνο στην ιστορία των πόλεων. Δεν ξεχνούμε να αναφέρουμε τις πηγές των πληροφοριών μας.

2. Σε ηλεκτρονικό αρχείο του ποιήματός μας δημιουργούμε υπερσυνδέσμους στα ονόματα των λιμανιών με τα αρχεία ΠΕΚ που η κάθε ομάδα έχει δημιουργήσει.
3. Παρουσιάζουμε στην τάξη την τελική ομαδική εργασία μας και ετοιμαζόμαστε για την παρουσίαση στην εκδήλωση του σχολείου.
4. Εκτυπώνουμε την παραπάνω εργασία και την αναρτούμε στον πίνακα ανακοινώσεων. Με κλώστες συνδέουμε τα ονόματα των λιμανιών που υπάρχουν στο εκτυπωμένο κείμενο με τα εκτυπωμένα αρχεία ΠΕΚ που δίνουν πληροφορίες γι αυτά.

3^ο φύλλο εργασίας - Κοινό για όλες τις ομάδες

Η βιβλιοθήκη του Δήμου μας καλεί τα σχολεία της περιοχής να συμμετάσχουν με δικές τους πρωτότυπες ιδέες στον διαγωνισμό-αφιέρωμα που κάνει σε μελοποιημένους Έλληνες ποιητές. Η τάξη μας αποφασίζει να συμμετάσχει απαγγέλλοντας και παρουσιάζοντας μια μικρή ανθολογία με μελοποιημένα ποιήματα του Ν. Γκάτσου.

1. Συνδεόμαστε [εδώ](#) ή [εδώ](#) και πληκτρολογούμε στο πεδίο της αναζήτησης «Ν. Γκάτσος». Ακούμε κάποια από αυτά και επιλέγουμε, ύστερα από συζήτηση με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας μας, ένα που να αρέσει σε όλους μας.
2. Ανοίγουμε ένα αρχείο ΠΕΚ, γράφουμε τους στίχους του τραγουδιού και στο τέλος προσθέτουμε τους συντελεστές του (Όνομα συνθέτη, Όνομα στιχουργού, Όνομα τραγουδιστή, Όνομα συλλογής).
3. Αν θέλουμε, εικονογραφούμε το τραγούδι μας σε κάποιο λογισμικό ζωγραφικής (RNA, Tuxpaint, ζωγραφική των Windows) και προσθέτουμε τη ζωγραφιά μας στο αρχείο ΠΕΚ.
4. Προετοιμαζόμαστε για την παρουσίαση της εργασίας μας στην ολομέλεια.
5. Απαγγέλλουμε και παρουσιάζουμε το ποίημα ολοκληρωμένα (σωστός επιτονισμός, διατήρηση των σημείων στίξης, αναφορά όλων των συντελεστών του).
6. Αναρτούμε στο ιστολόγιο της τάξης ή/και την ιστοσελίδα του σχολείου τη δουλειά μας.
7. Εκτυπώνουμε όλες τις εργασίες, τις δένουμε σε φυλλάδιο και δημιουργούμε την ανθολογία του ποιητή, την οποία παρουσιάζουμε στον διαγωνισμό-αφιέρωμα.

Δεν ξεχνώ: Ενσωματώνω εξώφυλλο, περιεχόμενα και οπισθόφυλλο στην ομαδική μας εργασία.

4^ο φύλλο εργασίας- Κοινό για όλες τις ομάδες

1. Αφού ανατρέξουμε στις εργασίες του Τ.Ε. και στις σχετικές με το σχηματοποίηση σελίδες, δημιουργούμε το δικό μας σχηματοποίηση.
2. Γράφουμε ένα ποίημα για ένα θέμα που μας αρέσει.
3. Μετατρέπουμε αυτό σε σχηματοποίηση είτε σε χαρτί είτε χρησιμοποιώντας την εφαρμογή http://www.imagechef.com/ic/word_mosaic ή <http://www.tagxedo.com/app.html> είτε και με τους δύο τρόπους.
4. Αναρτούμε στο ιστολόγιο της τάξης ή/και την ιστοσελίδα του σχολείου τη δουλειά μας.
5. Εκτυπώνουμε όλες τις εργασίες και δημιουργούμε ένα λεύκωμα σχηματοποιημάτων το οποίο προσθέτουμε στη βιβλιοθήκη της τάξης.

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο θα μπορούσε να επεκταθεί στην ακρόαση ποιημάτων ή τραγουδιών του ποιητή και στη συμπλήρωση από τους μαθητές φύλλου εργασίας που θα περιέχει κενά λέξεων ή φράσεων των παραπάνω ποιημάτων ή τραγουδιών με στόχο να γίνει σύγκριση ποιημάτων και τραγουδιών και συζήτηση για τα δύο είδη.

Επίσης, οι μαθητές μπορούν να συγκεντρώσουν τραγούδια του Ν. Γκάτσου και να οργανώσουν ημέρα ή ώρα απαγγελίας, να ηχογραφήσουν τις απαγγελίες και να τις παρουσιάσουν σε κάποιο τοπικό ραδιοφωνικό σταθμό.

Ακόμη, οι μαθητές μπορούν να εικονογραφήσουν κάποια ποιήματα του Γκάτσου ή να δημιουργήσουν με αυτά σχηματοποιήματα, τα οποία θα εκθέσουν σε εκδήλωση που θα διοργανώσει το σχολείο και που μπορεί να συνοδεύεται από πρόσκληση συνεργατών του ποιητή, οι οποίοι θα μιλήσουν για το εκτενές και πολύπλευρο έργο του Ν. Γκάτσου. Επιπλέον, θα μπορούσαν να δημιουργήσουν μια παρουσίαση ή ψηφιακή αφήγηση σχετικά με τη ζωή και το έργο του ποιητή και να την παρουσιάσουν στη σχολική μονάδα ή να προετοιμάσουν σε συνεργασία του εκπαιδευτικού της τάξης και των εκπαιδευτικών των Εικαστικών και της Μουσικής ένα αφιέρωμα στον ποιητή με μελοποιημένα τραγούδια του. Το project αυτό θα μπορούσε να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου, να δημοσιευτεί και να παρουσιαστεί στην τοπική αλλά και ευρύτερη κοινωνία.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο στοχεύει να είναι ρεαλιστικό και εφαρμόσιμο από μαθητές της ηλικίας των 9 ετών, στους οποίους απευθύνεται. Για τον σκοπό αυτό επιλέχθηκαν δραστηριότητες και λογισμικά ελκυστικά στους μαθητές, τα οποία αναπτύσσουν διαφορετικές δεξιότητες και πρακτικές γραμματισμού. Προσδοκά να τους εμπλέξει δημιουργικά, να τους εμπνεύσει και να τους αφήσει να αυτενεργήσουν.

Η χρονική του διάρκεια είναι ενδεικτική. Θα μπορούσαν να προστεθούν κι άλλοι στόχοι και δραστηριότητες, αλλά η προηγούμενη εμπειρία έδειξε ότι οι μαθητές αυτής της ηλικίας προτιμούν μικρά και ευέλικτα σενάρια, ώστε να μη

βαριούνται και κουράζονται. Για τον σκοπό αυτό, επιπλέον προτάσεις για τη συγκεκριμένη ενότητα δίνονται στο πεδίο των Άλλων Εκδοχών. Το σενάριο μπορεί να τροποποιηθεί ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης, μπορούν να προστεθούν ή να αφαιρεθούν δραστηριότητες και ο κάθε εκπαιδευτικός να επιλέξει λογισμικά της αρεσκείας του, για να υλοποιήσει τα προτεινόμενα φύλλα εργασίας. Οι δραστηριότητες είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους, ώστε να επιτρέπουν στον εκπαιδευτικό να επιλέγει όποιες από αυτές εκτιμά ότι ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα των μαθητών του και στις ανάγκες της τάξης του.

Σημείωση: Συμβατικά, για λόγους οικονομίας κειμένου (αλλά καταχρηστικά από άποψη γλωσσικής ισοτήτας των φύλων), χρησιμοποιούμε μόνο το αρσενικό των ουσιαστικών.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΑΙΤΥ. 2007. *Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στη χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διδακτική διαδικασία, Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης*. Πάτρα: Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών, Τομέας Επιμόρφωσης και Κατάρτισης.

Ζωγραφάκη, Μ. & Ε. Χοντολίδου, Ε. 2007. *Ποίηση & Τραγούδι. Στο Διδακτικές προτάσεις για το μάθημα της λογοτεχνίας, Α΄ Γυμνασίου, Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων 2002-2004, Δράση 2.5 Δημιουργία «εναλλακτικού» εκπαιδευτικού υλικού για το μάθημα της Λογοτεχνίας Α΄ και Β΄ Γυμνασίου*, Υπεύθυνες δράσης: Βενετία Αποστολίδου & Ελένη Χοντολίδου.

Διαθέσιμο: http://www.museduc.gr/docs/new/A_gimnasiou.doc [15.6.2013]

Ι.Ε.Π. 2011. *Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στην υποχρεωτική εκπαίδευση (Δημοτικό & Γυμνάσιο), Οδηγός για τον εκπαιδευτικό*. <http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php> [14-02-2013]

Καπλάνη, Β. 2000. *Η ποίηση στο λύκειο: η περιπέτεια της ανάγνωσης*. Στο Β. Αποστολίδου, Β. Καπλάνη, Ε. Χοντολίδου (επιμ.), *Ομάδα Έρευνας για τη Διδασκαλία της Λογοτεχνίας Διαβάζοντας λογοτεχνία στο σχολείο: μια νέα πρόταση διδασκαλίας*. Αθήνα: τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. 2003. *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για το Δημοτικό*. Διαθέσιμο και στο: http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/document/file.php/DSDIM-F102/%CE%94%CE%95%CE%A0%CE%A0%CE%A3-%CE%91%CE%A0%CE%A3/2deppsaps_GlossasDimotikou.pdf

Vygotsky, L. (1993). *Γλώσσα και σκέψη*. Αθήνα: Γνώση.